են. նորա համար չէ, մի քանի էֆէնտիների տունն է նորա պաշտածը՝ ինչպէս և Պատրիարքարան ըրածը:

Նթէ ժամանակ գտնամ՝ պիտի գրեմ՝ թէ նա տարուան մէջ քանի՞ օր եկեղեցի գնացած է և քանի՛ օր պատրիարքարան մնացած, և թէ քանի՛ ամիսներ այս և այն տուներ պտըտած և հիւր . . . եղած է, Ամո՞թ մեզ.

Ուրեմն ժողովուրդը ի՞նչ օրինակ և ուսո՞ պիտի առնէ:

*
* *

Կեցցէ՜ Մաղաքիա Խրիմեանն՝ որ մեր դպրոցաց միոյն մէջ տնօրէն ըլլալով՝ Հռովմէադաւան Հայ վարդապետ մը Հայկաբանութեան դասատու կարգած էր:

Տարակոյս պէտք չէ ունենալ, որ որքան ազատամիտ լինէր վարդապետը, այնու ամենայնիւ կաթոլիկ է և [illegible] բողոքականաց [illegible], ուսոտի առիթ չպիտի փախցունէր կաթոլիկաբողոքականը աշակերտաց մտաց մէջ հաձելի ընել. տպաւորելու և նոցա մանկական զիւրաբեկ սրտերը արատելու և խոցելու, և հետեւանքը ի՞նչ կլինէր՝ գիտէք, — ինչ որ Սսով և Սսականութեամբ դժուար պիտի յաջողէին իրենց ազգակործան նպատակները իրագործելու, այսպիսի միջոցներով աւելի շուտ և արագ կրնան հասնիլ նպատակնուն:

Իսկ կարծել թէ՝ նա կարող էր իբրև ազատ վարդապետ և ազգասէր գործել և ուսուցանել, այս կընշանակէր իւր ուխտին և երդման դրժել, և որ նուիրական համարուած ուխտին կըդժէ՝ զոր կամաւ և խղճահասութեամբ երդուեալ է, ի՞նչպէս կարող է հաւատարիմ մնալ ուրիշ զգացմանց մէջ, ո՛չ ապաքէն ի փոքուն անհաւատարիմն և ի բազմին անհաւատարիմ է. թողում զի նա միշտ կպարծենայ և կստորագրէ Հայ-կաթոլիկ-վարդապետ, և չէ կարող զիջում ընել և կոչել զինքն և ստորագրել Հայ վարդապետ, և մի՞ թէ այժմ նորէկ է մեր Եկեղեցւոյ մէջ թողուլ օտար վարդապետի մը՝ քարոզել մեր Եկեղեցւոյ հակառակը, որ մի և նոյնն է Դպրոցն ալ, որ Եկեղեցւոյ Նախագաւիթն է՝ ինչպէս գրեց Գեր. Խրիմեան Եպիսկոպոս, և անոր ուսանողները մանուկներ և պատանիներ են, այս ինքն զեւ մոքերը նոր բացուող և բան իմացող անձինք, որ կրնան դիւրաւ խաբուիլ և սեւը ճերմակ ընդունել և ճերմակը սեւ, և հասակաւոր և խղճահաս անձինք չեն՝ որ զգուշութեամբ զիտեն և հասկանան վարդապետին ընթացքը, և իսկոյն պէտք եղածը ընել փութան:

Մանաւանդ որքա՜ն անյարմար է մանուկները ընտելացնել մեր Եկեղեցւոյ թշնամի վարդապետաց՝ որոց մին ամենայն յանդգնութեամբ չխղճեց Կ-ն. Է-ն անուանել մեր սուրբ Եկեղեցին:

Շնորհակալ եմ Օրագրէն՝ որ լաւ փաստաբանեց այս խնդրոյս մէջ, և վարդապետը հեռացուցին:

Խ. Ն. Հայէ . . . .

1872 Նոյեմբ. 6
Ի Բերա:

ՎԱՍԵՄ. ԴԵՍՊԱՆ ՏՈՒՊՍՔԻ.

Ի Թէհրան՝ Աւստրիոյ Կայսրութեան կողմանէ առաջին անգամ՝ նոր նշանակուած արտաքոյ կարգի լիազօր դեսպան Վսեմ. Կոմս Վ.իքթօր Տուպսքի – Թրէպօմիսլուս՝ այսօր (Նոյեմ. 30) կէս օրէն յառաջ եկաւ այսր ի Ս. Էջմիածին ի տեսութիւն Վ.եհ. Հայրապետիս ամենայն Հայոց, և սիրալիր յարգանօք ընդունեցաւ:

Մի ժամու չափ մնալով աստ, Թանգարանին և Մայր Տաճարիս ևս այցելեց, և վերադարձաւ յԵրեւան: